

ПЕРЕДМОВА

Політична стабільність, суспільна єдність й духовне відродження України можуть бути досягнуті лише за умови неухильного дотримання та втілення у правовому житті принципу верховенства права як визначальної правової цінності. Конституція України закріпила і визначила магістральну лінію правового розвитку, коли вся ієрархія правових цінностей вибудовується відповідно до принципу верховенства права.

У представленому до уваги читачів – науковців, практиків, викладачів, аспірантів і студентів – ювілейному збірнику наукових праць Одеської національної юридичної академії, присвяченому 10-ті річчю заснування Академії приділяється увага актуальним напрямам правознавства – міжнародному праву, порівняльному правознавству, праву Європейського Союзу, адміністративному, цивільному та міжнародному приватному праву України, юридичній психології та лінгвістичним проблемам юриспруденції.

Але те, що об'єднує усі статті збірника, які є в основному результатом роботи вчених Одеської школи права, – це дух верховенства права, яким перейнятий зміст діяльності Одеської національної юридичної академії, направленої на досягнення могутності нашої держави, добробуту та злагоди у житті людей, належного стану правопорядку, дотримання законності у всіх сферах життєдіяльності, гарантованого захисту прав та інтересів кожного громадянина.

Адміністративне та цивільне право становлять фундамент усієї системи українського права у своєму прагненні закріпити та встановити принципи, нормативи і методи на рівні кодифікованих законів України. В українському праві принцип верховенства права при його реалізації виражається в підвищенні ролі названих галузей права в механізмі дії права, оскільки він пов'язаний із залученням нормативів і цінностей фундаментальних галузей при вирішенні задач на всіх рівнях ієрархії галузей нашого права від профілюючих до комплексних.

Важливе значення має порівняльне правознавство, виявлення ролі та механізму реалізації принципу верховенства права у різних правових системах. Принцип верховенства права дозволяє вивести соціум до правової гармонії стосовно особливостей кожної правової системи, забезпечивши не тільки ієрархізацію правових цінностей, але й вибір правових рішень на основі існуючого правового менталітету, правових традицій та правових інститутів.

Другим принципом, на якому базуються наукові праці цього збірника, є принцип примату міжнародного права. Принцип верховенства права та принцип примату міжнародного права нерозривно пов'язані між собою. Дослідження цього зв'язку є дуже цікавою проблемою. Сучасне міжнародне право забезпечує пози-

тивний вплив на національні правові системи, розповсюдження таких базових правових принципів, як права людини, демократія, верховенство права, справедливість. Ці принципи складають зміст сучасного міжнародного права, знаходять відображення у системі основних принципів міжнародного права.

З урахуванням ролі міжнародного права в сучасній правовій реальності, закріплення у Конституції та законах України примату міжнародного права, вимог забезпечення неухильного виконання міжнародних обов'язків України, у тому числі шляхом імплементації норм міжнародного права у законодавство України, перший розділ збірника наукових праць Одеської національної юридичної академії присвячений теоретичним та прикладним проблемам сучасного міжнародного права та міжнародних відносин.

Інтерес до міжнародного права пояснюється також і змінами, які відбуваються у міжнародно-правих відносинах. Під впливом нових загроз, змін у порядку світового устрою виникла об'єктивна необхідність еволюції міжнародно-правових інститутів. Відбувається переоцінка змісту основних принципів міжнародного права, ролі міжнародних організацій у процесах перетворення та підвищення ефективності дії міжнародних угод.

Ці події стали предметом вивчення науковців Одеської національної юридичної академії, які розробляють актуальні проблеми теорії міжнародного права, права збройних конфліктів, становлення і розвитку міжнародного кримінального права, міжнародного морського права, міжнародного екологічного права, міжнародного повітряного права, імплементації європейських стандартів в галузі прав людини, міжнародно-правової протидії тероризму, правосуб'єктності і діяльності транснаціональних компаній, досліджуються питання формування правосуб'єктності України і захисту її інтересів. До них, зокрема, належить делімітація виключної економічної зони і континентального шельфу, правовий статус Придністровської Молдавської Республіки, приватноправовий механізм охорони морського середовища від забруднення із суден.

Статті, що увійшли до збірника, охоплюють досить широке коло проблем з різних систем права – міжнародного та внутрішньодержавного, права ЄС і галузей права України – адміністративного, цивільного та міжнародного приватного права України. При всій розмаїтості тематики і характеру викладу матеріалу в них чимало спільного. Наприклад, це безперечна новизна багатьох положень і висновків, особливий характер викладу, гостра полемічність, завдяки якій, безсумнівно, заслуговує схвалення наполегливість у відстоюванні своїх позицій. Усе відзначене дозволяє висловити надію, що даний збірник буде з інтересом зустрінутий читачами.

Президент Одеської національної
юридичної академії,
доктор юридичних наук,
професор, академік АПН України
С. В. КІВАЛОВ